

TESTNET NIEUWS

Vereniging TestNet, p/a Fuut 11, 3626 CR Kockengen
www.testnet.org secretaris@testnet.org

Van de redactie

Door Meile Posthuma

tnn@testnet.org

Straks lekker op vakantie, even niet aan het werk denken, lekker onder uitgezakt met een goed boek of natuurlijk deze dikke TNN. Om in zomersferen te komen kun je voor vertrek misschien al het artikel MAS MAS lezen over Luciën Stuivenvolt, een test consultant die naar Spanje is geëmigreerd. Zijn wij creatieve zeikerds? Kees Blokland in een reactie op een artikel uit een bekend vakblad. En ook nog de vaste rubrieken die niet mogen missen.

Wat ook niet gemist mag worden is het TestNet voorjaarsevenement op 30 juni!!!

De redactie wenst alle TestNet-leden fijne een vakantie toe.

Van de Voorzitter

Door Bob van de Burgt

voorzitter@testnet.org

Met alweer bijna een half vereniging jaar achter de rug loopt de TestNet erg goed. De vereniging groeit nog steeds gestaag door en de evenementen worden door steeds meer leden bezocht. Vorig jaar hebben we de 1000 leden grens doorbroken en inmiddels hebben we al bijna 1400 leden. TestNet is zo succesvol dat zelfs onze zustervereniging Spider begint

IN DIT NUMMER

Van de redactie	1
Van de voorzitter	1
Nieuw tijdschrift: Testing Experience	2
Mas Mas	2
Waarom een professionele tester inhuren	7
Vergis je niet in testers	11
5 vragen aan...	14
Thema-avond testtechnieken	15
Thema-avond testomgevingen	16
Testomgevingen	16
Werkgroep planning en begroting	20
Boekennieuws	21
Nog meer boekennieuws	21
Evenementen	23

TestNet Nieuws verschijnt eenmaal per kwartaal. Kopij aanleveren per e-mail aan de redactie. Het is niet toegestaan om de nieuwsbrief of delen eruit zonder bronvermelding over te nemen.

evenementen over testen te organiseren ;-)

Door het succes van onze vereniging is er ook een enorme belangstelling vanuit bedrijven om TestNet te sponsoren. Op de twee grote evenementen dit jaar, op 30 juni en 16 september vinden de grootste informatiemarkten plaats die de vereniging tot nu toe heeft gekend. Waar we voorheen met één hal bij het NBC uit de voeten konden voor onze grote evenementen gebruiken we er dit jaar twee! Het beloven dus geweldige evenementen te worden met volop mogelijkheden kennis te vergaren en te netwerken.

Colofon

Redactie

Hein Baan

Hylke ten Cate

Meile Posthuma

Johan Vink

tnn@testnet.org

Bestuur

Bob van de Burgt

Hans van Loenhoud

Han Toan Lim

Meile Posthuma

Michiel Vroon

Bart Watertor

Voorzitter

Vice-voorzitter, 2e penningmeester & secretaris

Penningmeester

Informatievoorziening & Beheer

Evenementen & Thema-avonden

Marktverkenning & Werkgroepen

Het is natuurlijk altijd mooi deel uit te maken van iets dat succesvol is zoals TestNet. Op de ALV van 27 maart jongleden heb ik aangekondigd dat volgend jaar twee bestuursfuncties beschikbaar komen. Het gaat om de portefeuille van penningmeester en de portefeuille marktverkenning (vooral werkgroepen). Leden die interesse hebben in een van deze functies kunnen zich bij mij melden via voorzitter@testnet.org.

Ik hoop jullie allemaal te zien op 30 juni bij het evenement "Tools voor Testen" en wens jullie alvast een prachtige zomer toe!

Nieuw tijdschrift – Testing Experience

Door: Hein Baan
hein.baan@logica.com

Halverwege maart van dit jaar is de 1e editie verschenen van een nieuw gratis tijdschrift op testgebied: Testing Experience. Het tijdschrift wordt gepubliceerd door een Duitse uitgever, maar is volledig Engelstalig (op een paar

Duitse advertenties na). Het tijdschrift zal 4x per jaar digitaal worden gepubliceerd met telkens een ander thema

zoals test management en requirements, test automatisering en outsourcing. Het tijdschrift is voorzien van een nette en goed leesbare layout.

Het is natuurlijk goed om te zien dat er een nieuw test tijdschrift beschikbaar is, maar wat biedt het tijdschrift zoal in deze 1e editie? Allereerst veel bekende auteurs in de testwereld: Tom Gilb, Rex Black, Hans Schaefer en "van

eigen bodem" hebben Erik van Veenendaal en Derk-Jan de Groot een bijdrage geleverd. In deze 1e editie is het thema testen en mensen. Dit leidt tot diverse onderwerpen: wat te denken van een stuk over TTCN-3 (Testing and Test Control Notation 3), een column over de soft skills van een tester, een uitleg van result driven testen en een interessante beschouwing over het testen in Japan (!). Ook is een uitgebreid en wat promotioneel artikel te vinden over ISTQB. Dit artikel is al eens eerder gepubliceerd en lijkt qua data wel iets verouderd te zijn: het noemt 2007 als jaar wanneer gestart gaat worden met Expert Certification cursussen en pilots. Aardig is dat elk artikel is voorzien van een korte biografie en foto van de auteur.

Al met al is dit nieuwe tijdschrift interessant genoeg voor een breed test publiek. Het verdient dan ook steun vanuit ons als test professionals. Lid worden kan op www.testingexperience.com. Na aanmelding kan je de huidige editie direct downloaden en krijg je later per e-mail telkens een download link naar de volgende edities. Bij het doorgeven van je adres, moet er ook een exemplaar in je brievenbus verschijnen."

"Mas! Mas!"

Luciën Stuivenvolt uit Spanje
lstuivenvolt@testabil.com
tel: +34 969 33 13 97

"Mas! Mas!", Brigitte kijkt naar me met ongelooflijke ogen maar geeft wederom een beetje gas, of eigenlijk laat ze de rem een beetje los. De auto, zo een van het type waar bouwvakkers 's ochtend om 6 uur hun roes in

uitslapen, rolt langzaam richting afgrond. De Spanjaard van middelbare leeftijd blijft haar in het Spaans toeschreeuwen: “Mas! Mas!”. Bemoedigend steek ik mijn duim omhoog.

Het is juni 2007, een maand eerder zijn wij geëmigreerd naar Spanje, nabij Valencia. Wij, ons gezin dat zijn mijn vrouw Brigitte, onze zoon Mike van 10 jaar, onze dochter Kiara van 8 en ikzelf, Luciën Stuienvolt. Een lang gekoesterde droom ging werkelijkheid worden. Maar wat zou ons daar te wachten staan? In tegenstelling tot de vele families uit “ik vertrek” of “het roer om” die een nieuw bestaan opbouwen met B&B of een camping, heb ik mij aangesloten bij TestABil, een in Spanje gevestigd Testbedrijf. De afgelopen 6 jaar ben ik manager voor een testteam geweest bij de ICT afdeling van de RDW in Groningen, ik blijf mijn test en kwaliteit roots dus trouw en vervolg mijn ICT- en testcarrière, alleen nu op een andere plaats op het Europese continent. Bijgaand een klein (onbedoeld) avontuurtje, maar wel een die je weer eens aan het denken zet.

We staan met onze witte bolide een Hyundai H200 busje met dubbele cabine midden in het Spaanse stadje Liria (spreek uit Liria of Jiria al naar gelang de Valenciaanse wensen of de Casteliaanse wensen). Daar waar 30 seconden geleden nog totale rust heerste, waar de straten leger dan leeg waren zijn op onverklaarbare wijze ineens 6 man, waarvan 2 toch echt vrouw, om onze auto verzamelt en volop aan het discussiëren. Voor wie nog niet zo aan de Spaanse taal gewend is denk je al minstens dat ze elkaar wat aandoen, maar schijn

bedriegt, het is in deze streek de normale wijze waarop men met elkaar communiceert.

Even te voren was een omleiding aangegeven ivm. met een markt in het centrum van Liria, zelf was ik aan het stoeien met de TomTom op de PDA. Na een reset van de PDA, benodigd daar een PDA het geen 30 minuten in de volle Spaanse zon achter een voorruit uithoud, bleek de PDA zichzelf geheel te hebben teruggezet naar fabrieks-default en kan ik de TomTom software niet meer aan de praat krijgen. Ik laat een vloek en kijk even op en zie dat Brigitte een klein stijl typisch Spaans straatje is ingereden. “Wat doe je?” vraag ik, “nou gewoon de omleiding volgen” is haar reactie. Ze neemt de bocht naar links en dan zien we voor ons uit, 2 wegen naast elkaar. De linker eindigt in een kleine parkeerplaats, de rechter gaat de hoogte in buigt naar links om het parkeerterreintje heen en dan weer naar rechts om achter de huizen langs waarschijnlijk verder te kronkelen. Een straatje van hooguit 2 meter breed met links naast zich dus dat parkeerterreintje maar dan 1,5 meter lager en aan de rechterkant dus woningen. Brigitte pakt toch dit weggetje, buigt mee naar links en blijft dan staan.”Dit kan niet goed zijn” zegt ze. De afgrond links van haar, van 1,5 meter hoogte is best steil. Gelukkig was bij de afbuiging naar links die ze net nam ook nog een weg naar rechts. Ze zet de bus in de achteruit en rijdt achteruit dit weggetje in, stopt en stuurt naar links, terug naar waar we vandaan kwamen. De draai gaat niet in 1 keer, ze stopt en zet de auto weer in de achteruit.

Zelf was ik net tevoren uitgestapt na haar laatste opmerking. De weg ging nog een 50 meter verder maar hield toen op, dus terug gaan was ook de enige keuze. Brigitte geeft gas, maar er komt geen beweging in de auto... Verward kijk ik naar Brigitte, ook zij kijkt me even verward terug aan. Ik kijk en zie de auto linksachter ver door de vering heen gaan... nog 2 keer proberen maar nops, nada, niks, de auto beweegt geen millimeter. Een kleine inspectie leert dat rechtsachter geheel omhoog gekomen is en nu dus doorslipt, kortom de auto krijgt op 1 achterwiel onvoldoende grip om 1800 kilo een 30 centimeter achteruit te rijden. Een impasse, even slaat de paniek toe, wat nu? Daar staan we, in "the middle of <pieping> no-where", in een onmogelijke bocht met een afspraak bij een Spaanse makelaar over 5 minuten om een koopcontract te tekenen...

Maar alsof ze een neus voor mensen in nood hebben (of is het de sensatielust?) is het straatje ineens vol, en een Spanjaard zal een Spanjaard niet zijn als hij, machocentrisch als ze zijn ingesteld, niet altijd precies weet hoe de situatie opgelost moet worden. Eén van de heren biedt aan het stuur van Brigitte over te willen nemen, maar Brigitte zegt glashard "No!". Oei, even denk ik "Dat wordt een gekwetst Spaans ego!?" Gelukkig is een van de vrouwen rustiger en stelt voor dat Mike en Kiara onze zoon en dochter misschien beter even uit kunnen stappen. Briljant, want vanwege de toegenomen paniek is rationeel denken nog wel eens lastig. De kinderen even het straatje in, in de schaduw, ik met 4 Spanjaarden om me heen en Brigitte achter het stuur, 5 verschillende

aanwijzigen toegeschreeuwd te krijgen, waarvan dus maar 1 in het Nederlands. Het Spaans verstaan we beiden nog niet...

Goed, de achterklep gaat open, gewicht op rechtsachter om grip voor het wiel te krijgen, helaas, het wiel blijft doorslippen, wel ruik ik een rubber brandlucht. Na 3 pogingen weer andere suggesties, op mijn gebrekkige Spaanse vraag om "una planca" (ik moet dit later toch eens opzoeken of dit überhaupt betekenis heeft) komen er weldra een 4-tal planken te voorschijn. Nog steeds verbaas ik mij er over waar ze dit vandaan getoverd hebben, de straatjes zelf zijn brandschoon (ook daarin is Spanje een land met 2 gezichten), geen afvalpapiertje te bekennen. De eerste plank onder het slippende achterwiel wordt gelanceerd, zo ook de 2-de. Dan komen er doeken omheen, resultaat blijft gelijk, de plank schiet weg maar de auto blijft staan waar die staat. "Ga even naar de kinderen" oppert Brigitte. Dat doe ik, ze staan 20 meter verderop in de schaduw, een beetje beteuterd te kijken. "Spannend he?" zeg ik. "Komt allemaal wel goed hoor, zul je zo wel zien". Probeer dit maar eens zo kalm mogelijk te zeggen terwijl jezelf nog geen enkel idee hebt met wat dat dan is, dat goed komen. Maar het heeft effect, Mike beaamt mijn woorden "Ja, toch Kiara? Het is toch altijd nog goed gekomen als we problemen met de auto hadden?" Kinderlogica, heerlijk.

Weer terug naar de probleem auto, in een bocht, met een afgrond voor de auto, te dichtbij om de draai te kunnen maken, niet in staat om achteruit te rijden, laat staan dat 5 man 1800 kilo omhoog kunnen drukken. Er wordt nu

met beleid nagedacht, de auto eerst maar wat verder naar voren, zo dichtmogelijk bij de afgrond (deze is in de bocht ongeveer 1 meter hoog, maar loodrecht naar beneden) Een van de Spaanse mannen en ik staan op het 1 meter lagere gedeelte (het parkeerpleintje) en de Spaanse man roept “Mas!Mas!” (zoiets van meer, meer) “Kom maar!” roep ik op zijn Nederlands, “Je hebt nog een paar centimeter”. Langzaam laat Brigitte de auto iets naar voren rollen, vanuit haar positie lijkt het of de auto de afgrond al instort. “Ho!”, Brigitte stopt. Ze draait met de wielen, nu in de achteruit, op hoop van zegen, en ja... net een paar centimeter grip, de auto schiet iets naar achteren en blijft dan weer “hangen”.

Brigitte draait de wielen weer geheel naar links, de Spanjaard ziet het al en roept een “OK” en waarschijnlijk iets van “rijden maar”. Ik vertrouw het nog niet, het is toch je eigen auto, die zie ik toch liever niet op zo’n richel hangen. Maar heel langzaam laat Brigitte de auto naar voren komen, steeds dichterbij naar de rand, even hou ik mijn adem in maar dan zie ik, net als onze Spaanse vriend, dat het net zal gaan, ik steek mijn duim omhoog. De band steekt een kleine 2 centimeter over de rand maar het wiel staat inmiddels parallel aan de rand en de auto kan zonder brokken zijn weg terug vinden. “Muchas Gracias” is wat we kunnen roepen. Gauw de kinderen ophalen, die wederom zien dat ook dit probleem weer netjes opgelost is. In de deur van een van de huisjes staat een wat oudere vrouw nog te bellen, met een glimlach van oor tot oor, waarschijnlijk haar zus op de hoogte brengen van het grootste spektakel in de straat sinds de

Spaanse revolutie. Een van de vrouwen die bij ons staat (vermoedelijk de vrouw van de “Mas!Mas!”-man) biedt aan om ons nog weer even op het juiste pad te brengen, weer een avontuur overleeft en weer wat van de Spaanse cultuur mogen opsnuiven, geweldig ! Hoewel dat laatste gevoel pas na de goede afloop naar boven komt.

Natuurlijk staat bovenstaande belevenis ver af van de testwereld, hoewel, misschien staat dit toch dichterbij dan je zo in eerst instantie zal denken. Dit kleine avontuur zette me namelijk wel aan het denken, vooral over het feit dat hoewel er veel gepraat wordt over uitbesteding van testen, de daadwerkelijke stap om dit te doen er vaak 1 te veel blijkt te zijn. Bij een aantal contacten met potentiële klanten bemerken we de nodige weerstand, niet een weerstand die hardop geroepen wordt, integendeel, men is meestal positief, maar de daadwerkelijke stap naar uitbesteding wordt nog steeds niet genomen, uiteraard onderbouwd met legitieme redenen. Welke reden schuilt hier dan achter? Waarom wordt vaak de stap toch niet genomen en wanneer wel?

Vertaalt vanuit onze belevenis in dit nauwe straatje in een klein Spaans dorpje, zie ik toch wel overeenkomsten. Lees maar eens mee met onderstaande gedachtestroom en plaats jezelf in de rol van eindverantwoordelijke voor software test, dus b.v. projectmanager of testmanager.

Eerst is het rustig om je heen, je hebt alles onder controle. Vergelijkbaar bij een testteam waar in principe alles normaal verloopt. Dan verandert de

situatie ineens, en je schrikt. Dit kan bij testen gezien worden als bv. een ontevreden klant, of een sterke toename in benodigde testcapaciteit.

Zelf besef je nog niet goed wat er aan de hand is, maar de omgeving al wel, voor we het wisten waren we immers omringd door een aantal mensen. Vergelijkbaar met testleveranciers die vaak je probleem al zien voor jezelf kan reageren. Uiteraard weten ze al precies wat er aan de hand is en welke oplossing er moet komen (ik denk wel herkenbaar voor menig leverancier). De eerste pogingen te helpen zijn moedig en er wordt goed geluisterd naar de opdrachtgever, in ons avontuur het idee van de planken maar levert het niet het gewenste resultaat op. Bij nader onderzoek blijkt trouwens “una planca” niet echt iets te betekenen, “una plancha” komt qua klank het dichtst in de buurt en wordt ook wel gebruikt voor loopplank.

De tweede ontwikkeling is dat de mensen (testleveranciers) zelf creatief naar een oplossing zoeken en ook het risico opzoeken, dit is de fase waarin de leverancier oprecht op zoek is naar de oplossing voor jouw probleem ipv. gemakkelijk te willen scoren door jouw probleem. Overigens zijn niet alle leveranciers in staat deze stap te kunnen maken, dit scheidt het kaf van het koren.

Echter hoe goed bedoeld de poging ook is, de opdrachtgever heeft toch een vertrouwenspersoon nodig om zeker te weten of het risico gekoppeld aan de oplossing aanvaardbaar is. Dit vind ik vooral terug in het stukje waarin de Spanjaard in volste overtuiging “Mas!Mas!” roept maar Brigitte toch op mijn goedkeuring leunt

om gerust te zijn in het nemen van een voor haar onaanvaardbaar risico. Immers vanuit haar positie achter het stuur leek het alsof ze de afgrond in reed. Deze menselijke psychologie gaat volgens mij ook op wanneer we het hebben over uitbesteden van test.

De meeste opdrachtgevers (projectmanagers of verantwoordelijke managers voor test) huren testers in op locatie. Door frequent contact (al of niet gedelegeerd) bouwen ze zo een gevoelsmatige vertrouwensrelatie op. Ook het feit dat men in het zicht is, geeft ze het gevoel controle over de situatie te hebben. Bij uitbesteding, zeker van test, ontbeert men vaak nog de kennis om op afstand te kunnen managen. Plus het feit dat de opdrachtgever het vertrouwen niet durft te geven, de vertrouwensrelatie is immers nog niet aanwezig en zal op afstand ook moeizaam groeien.

De oplossing hiervoor ligt dan voor de hand, zorg voor een vertrouwenspersoon die fysiek dicht bij de opdrachtgever zit. Dit kan een vertrouwen van een individu zijn of een vertrouwen dat aan een leverancier gegeven is. Uitgaande van een zekere noodzaak in combinatie met een gevoel van vertrouwen is de kans op succes ook vergroot, immers, doordat ik op hetzelfde niveau (lees informatiestroom) zat als de Spanjaard kon ik zijn oplossing beamen. Daar Brigitte vertrouwen in mij heeft, wat ook haast niet anders kan na 14 jaar huwelijk ;-)) en ik de oplossing van de Spanjaard beaamde is uiteindelijk een tevreden resultaat geboekt.

Kortom, uitbesteding van test zal (zoals met zoveel veranderingen) pas echt gaan gebeuren als de nood daar

toe hoog is. Deze nood moet echt gevoeld worden door de betreffende opdrachtgever. Maar alles in handen geven van een “onbekende” partij is geen natuurlijk denken en roept bewust of onbewust weerstand op. Een vertrouwenspersoon is dan een oplossing, dit kan zijn een bekende relatie maar kan ook door middel van het opbouwen van dit vertrouwen door deze vertrouwenspersoon in zicht te hebben en mee samen te werken. De vertrouwenspersoon, noem hem testcoördinator, moet wel de juiste informatie weten te krijgen om de uitbestede werkzaamheden op waarden te kunnen schatten, anders zal het vertrouwen vanuit de opdrachtgever immers alsnog geschaad (kunnen) worden. De huidige technologie verschaft voldoende middelen en mogelijkheden om tijdig de benodigde informatie te kunnen verschaffen, een goed testmanager op locatie weet dit dan op zijn beurt weer op de juiste wijze over te brengen naar de opdrachtgever. In mijn geval volstond het met een simpele beweging van mijn duim omhoog naar Brigitte.

Kortom, wij zijn op zoek naar partners die graag de vertrouwensrol bij de klant op zich nemen om de testwerkzaamheden dan bij ons in ons testlab te Spanje laten onderbrengen. Vertaling van de Nederlandse documentatie is zelfs niet eens nodig. Met 24 uur per dag online actuele informatie verstrekking en ook financieel veel voordelen. Wie durft? Wie heeft het water al aan de lippen staan? Wie begrijpt de voordelen van een partnerschap? Dan staat ons testlab met kundig personeel tot je beschikking. Maar vaak is het eerst zien en dan pas geloven, dus maak

gerust eens een afspraak om langs te komen.

Meer weten? Mail mij.

Waarom Een Professionele Tester Inhuren?

Door: Mark Robinson

mark.robinson@topic.nl

WAAROM DIT ARTIKEL LEZEN?

Testen is makkelijk toch....? Gewoon iemand achter een computer zetten en zeggen: “Vindt de fouten!” Iemand van de straat kan het doen en is ook nog goedkoper dan de zogenaamde professional. Dus.....waarom zou ik een professionele tester inhuren? Welk voordeel heeft een professional nu in je organisatie en als je een tester bent waarom zou je dan overwegen om je vaardigheden bij te schaven door bijvoorbeeld een ISTQB practitioner cursus te doen en het examen te halen?

Aan het einde van dit artikel, zul je weten hoe een professionele tester je organisatie efficiënter (door meer fouten in dezelfde tijd te vinden), effectiever (door meer hoog risico fouten te vinden) en leuker om voor te werken kan maken (omdat de leegloop van werknemers te beperken en de domein kennis te vergroten).

IEDEREEN KAN TESTEN TOCH?

Enkele jaren geleden zou hetzelfde gezegd kunnen zijn over software ontwikkelaars, of programmeurs, zoals ze vaker werden genoemd in de jaren 80 en 90. Waarom een ervaren programmeur inhuren wanneer een jochie uit school goed genoeg is,

enthousiast en zo goedkoop als kraanwater. Dit was in de tijd dat je verhalen hoorde van mensen die software in hun garage schreven welke gelijkwaardig was aan professionele software (denk aan het spel Doom of de Apple computer).

Ik zal beginnen met een analogie. Stel je voor dat je een tuinhuisje wil bouwen. Natuurlijk heb je dan een grof idee van wat je wil doen. Je hebt wat materiaal nodig en misschien iemand die wil helpen. Maar je kan iets moois maken zonder veel kennis of ervaring.

Stel je vervolgens voor dat je ambities iets verder gaan – je wilt een wolkenkrabber bouwen! Kun je dezelfde aanpak nemen als voor het tuinhuisje? Ga je het redden met je hulpje, een paar planken en een schetsje op de achterkant van een enveloppe? Nee, je zult veel personeel moeten hebben, architecten, constructeurs, bouwvakkers, opzichters...en veel meer.

Dit verschil, tussen het tuinhuisje en de wolkenkrabber is analoog aan software eind jaren 80 en vandaag de dag. In de jaren 80 kon een spel bijvoorbeeld door 1 persoon of een team van een paar mensen worden gemaakt. Tegenwoordig vergt het maken van een spel evenveel planning en mankracht als een Hollywood block buster: je hebt verhaallijnen, acteurs, script schrijvers en managers nodig als aanvulling op software architecten, ontwikkelaars, project leiders en natuurlijk testers.

Een ander antwoord op de vraag is: als testen zo gemakkelijk is waarom creëren we dan software met zoveel fouten?

Maar waarom een professionele tester?

WAT IS DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN EEN ERVAREN, PROFESSIONELE TESTER?

Laten we eerst eens naar de “standaard” tester kijken. Testen gaat in eerste instantie over het vinden van fouten. Als een tester geen fouten vindt in een aanzienlijke periode dan moet je hem uit je team verwijderen. Ze voegt niets toe aan het product en demotiveert de rest van het team.

Ik stel dat de waarde van een tester is in deze regel: Het aantal relevante fouten die ze vinden, rapporteren en beheren. Er zit veel in dit statement, laten we het eens uiteenrafelen:

- “Het aantal” – het is belangrijk voor alle werknemers – niet alleen testers – dat ze een meetbaar doel hebben over hoe goed ze zijn.
- “relevante fouten dat ze vinden” – testers kunnen niet beslissen of een fout relevant is. Echter, ze kunnen wel hun activiteiten richten op de gebieden die meer kritisch zijn voor de klant. Sommige testers vatten dit verkeerd op en krijgen de reputatie van het vinden van fouten die er niet toe doen. Dit is ernstig omdat hun leidinggevenden juist de belangrijke fouten eerst gevonden willen hebben.
- “Rapporteren” – testers moeten de fouten die ze vinden op een professionele manier rapporteren. Dus objectief en feitelijk (geen onnodig commentaar zoals “dit is alweer fout gegaan”) en zeker stellen dat de fout duidelijk is voor de ontwikkelaars (bijvoorbeeld reproduceerbaar) en ook zo dat het management bewust is van de kwaliteit van de software.

- “en beheren” – testers moeten de verantwoordelijkheid nemen voor de lifecycle van een fout, van indienen tot controleren of het is opgelost (door hertesten) en het sluiten ervan.

Dus, dat is een standaard tester – veel meer dan iemand die over fouten valt. Maar een professionele tester? Is dat alleen bovenstaande maar dan groter – iemand dit meer fouten en meer belangrijke fouten vindt, die op één of andere manier beter rapporteert en beheert?

Eh, ja, een professionele tester doet al die dingen en veel meer.

Hoe vind een professionele tester meer fouten – en meer belangrijke fouten? In een leidende rol zal een professionele tester een strategie maken voor testen: ze richten de werkzaamheden naar het vinden van de hoge prioriteit fouten. De professionele tester maximaliseert de effectiviteit van het team wat hij of zij leidt.

Ik ben bijvoorbeeld een test consultant, wat inhoudt dat ik ingehuurd ben door een klant voor een bepaalde periode. Als ik naar klant locaties ga weet ik dat ik nooit het zelfde nivo van domein kennis zal krijgen als mijn directe collega's. Wat ik kan bieden is de test kennis die hun domein kennis aanvult.

Aan de basis van een goede test strategie staat een degelijke risico analyse. Dit betekent dat iedere functie (of deel) van de systeem op twee assen wordt beoordeeld, zijnde kans en gevolg. Kans is heel logisch de kans dat iets fout zal gaan. Deze neemt toe na mate de functie nieuw is, ontwikkeld door een onervaren ontwikkelaar, of vaak gebruikt wordt door een klant. Gevolg is hoe serieus het is als de functie niet werkt. Het gevolg kan betrekking hebben op de software (crash), de gebruiker (gewond raken), of de business (product krijgt een slechte reputatie en klanten rennen weg).

Na de risico analyse, kunnen geprioriteerde test gevallen worden geschreven die zich richten op de hoog risico gebieden. Ik ben de tel kwijt geraakt van het aantal keren dat ik een enorm oud document heb gezien genaamd 'regressie test gevallen', die in zijn geheel uitgevoerd moesten zijn voordat het product vrijgegeven kon worden. Ik heb gewerkt aan een gebruikers interface voor printer software welke een 2 weeks regressie test fase had waarin typisch 1 of 2 fouten werden gevonden. Ik heb ook gewerkt bij een klant waar regressie testen 3 maanden duurde en ook hier werden maar een handje vol fouten gevonden. Meestal hebben testers geen vertrouwen in de regressie testen omdat er geen belangrijke fouten worden gevonden. Dus de hele regressie test is een oefening om vals vertrouwen op te bouwen.

Hier kan een professionele tester opnieuw het risico verminderen. Dit wordt hoofdzakelijk bereikt door prioriteren van test gevallen maar ook

door het introduceren van meer creatieve test oplossingen: aan de ene kant meer geplande test gevallen in de vorm van geautomatiseerde testen en aan de andere kant minder geplande testen door bijvoorbeeld het gebruik van exploratory testen (waar 2 testers het product ontdekken gebruik makende van een vooraf gedefinieerde test charter, maar zonder formele test gevallen).

Wanneer (niet als) de test fase ingekort moet worden, kunnen de testers aan het management rapporten zoiets als, 'we hebben de must test gevallen gedaan, maar de shoulds, coulds en wishes zijn niet gedaan. Dus, als we aannemen dat er geen must fouten meer in het product zitten, kunnen er nog steeds shoulds zijn die de klant zal ontdekken - tenzij je de test fase verlengt'. Dit geeft het management een solide basis op welke ze een beslissing kunnen nemen, in plaats van een vage samenvatting zoals: "We hebben een kwart van de testen gedaan".

DE LEIDING NEMEN

Maar naast deze eenvoudige voorbeelden over hoe een professionele tester een strategie kan opstellen voor het vinden van meer en meer belangrijke fouten, zal een professionele tester ook nieuw leven en energie aan test team moeten toevoegen. De professionele tester weet dat bedrijven niet kunnen doorgaan met het testen van software op dezelfde manier als 5 jaar geleden. De wereld om hen heen is veranderd evenzo het product dat getest moet worden. Dus tenzij het test proces continue verbeterd wordt, is er achteruitgang.

Een professionele tester onderkent dit en zoekt naar een combinatie van industrie standaarden voor test proces verbetering (bijvoorbeeld TMM (Test Maturity Model) of TPI (Test Process Improvement)) en leidende ontwikkelingen (bijvoorbeeld methodes om te testen in een AGILE omgeving of Model Based Testing). Echter een professionele test zal nooit blindelings een techniek volgens het boekje implementeren, maar zal er altijd pragmatisch mee omgaan om zo in combinatie met zijn of haar ervaring de effectiviteit van het team maximaliseren en om zeker te stellen dat ze nog meer hoge prioriteit fouten vinden.

Verder kijkt een professionele tester naar de gehele lifecycle van de product ontwikkeling om te bepalen hoe dit verbeterd kan worden in iedere fase. Dit omvat het aansporen tot geweldige:

- requirements: door het gebruik van templates en het doen van reviews,
- integratie: voorkomen dat het test team slecht kwaliteit software test bijvoorbeeld met smoke testen,
- testen op alle niveaus: van statische code reviews tot aan klant evaluaties van de software

Het meest doet een professionele tester echter naar het aanmoedigen en motiveren van de testers om hem heen. Hij of zij doet dit door aan te tonen dat testen een vakgebied op zich is, door het aansporen van het management voor goede opleiding voor het team en door zeker te stellen dat het test team duidelijke doelstellingen en resultaten heeft.

Echter de meest uitdagende taak die een professionele tester kan uitvoeren is om een voorbeeld te zijn voor de

andere tester in het team. Om te leiden door voorbeeld en uit te blinken in het soms ondergewaardeerde test gebied. Dit kan alleen worden gedaan door regelmatig te ervaren hoe het is om het product te testen en fouten te rapporteren, altijd op een professionele manier die anderen inspireert.

KOST EEN PROFESSIONELE TEST NIET MEER?

Ja. Maar de vraag is kost het niet meer als je klanten weglopen omdat je software teveel fouten bevat?

CONCLUSIE

In dit boek "Now, Discover Your Strengths", Marcus Buckingham doet deze observatie:

"In professional golf the difference between excellence and average is slight. The top players average twenty-seven putts per round. The middling players average thirty-two."

Evenredig hieraan zal je test team gemiddeld goed werk doen in het vinden van fouten. Ze zullen een acceptabel aantal fouten per week vinden en rapporteren. Met een betere focus, goede training en betere technieken, zal dit getal oplopen tot iets van 20 tot 100%. Juist deze fouten kunnen het verschil maken tussen het winnen en verliezen in de markt.

Vergis je niet in testers!

Door Kees Blokland.

kees.blokland@polteq.nl

De recent gepubliceerde artikelen in Computable over testers waarin testers o.a. als "creatieve zeikerds" worden betiteld, bewijzen de tester en daarmee de ICT geen goede dienst. Iedereen is er aan het woord, van pre-sales

consultants tot service managers van software bouwers, behalve de tester zelf. Is die soms te druk met het vinden van al die fouten die programmeurs nog steeds op grote schaal in de software achterlaten? Als rasechte testers hebben wij ons daar heel even aan onttrokken om de lezers van Computable haarfijn uit de doeken te doen hoe dat nu eigenlijk zit met het vak van tester.

De discussie over de status van de professe van tester verdeelt de wereld in twee kampen.

In het kamp één bevinden zich de onvolwassen ontwikkelorganisaties waar men zich regelmatig afvraagt wat de toegevoegde waarde is van testen. In dat kamp haalt men op grote schaal oude koeien uit de sloot, zoals: testen staat gelijk aan het proberen down te krijgen van de computer, testen is saai en testen bestaat alleen maar uit het achter een beeldscherm uitvoeren van tests. Testen wordt hier gezien als een *fase* die alleen maar geld kost en waarop je gemakkelijk kunt bezuinigen als de tijd of het geld op is. Test als handige projectbuffer, met alle gevolgen van dien. Er zijn (helaas) genoeg voorbeelden in het nieuws van systemen die onvoldoende getest in gebruik zijn genomen. Steeds vaker worden er Kamervragen gesteld over belabberd functionerende informatiesystemen die de maatschappij ernstige schade toebrengen.

Kamp één is ook het kamp waar men mensen rekruteert die wel een tijdje willen gaan testen "wachtend op iets beters". "Het beroep van tester is niet zo interessant, want je máákt niks" is de stelling. Als de bijbehorende

arbeidsvoorwaarden in dit kamp dan ook nog tegenvallen, is er geen enkele reden voor goedwillende testers om zich verder in het vak te verdiepen en er een volwaardige carrière in te zien. Tenenkrommend namen wij kennis van de stelling: “Wij hebben geen testers nodig, want de functionele test doet de klant”. De klant als tester is oud nieuws. Testers worden in kamp één als zeikerds gezien en als “de binaire denkers in de ICT”. Het mag duidelijk zijn dat dit meer zegt over de kamp één bewoners zelf dan over testers: schijnbaar steekt men liever de kop in het zand of gaat er anderszins onprofessioneel mee om wanneer iemand fouten in zijn of haar software vindt. In kamp één heeft men nog een lange weg te gaan.

In het andere kamp, kamp twee, weet men dat testen onlosmakelijk onderdeel is van het ontwikkelproces en is de hele discussie over ‘de status van tester’ al lang verwezen naar het land van de *non-issues*. Testen wordt gezien als een ontwikkelactiviteit: samen met ontwerpers en programmeurs werken testers mee aan de succesvolle realisatie van het informatiesysteem. Geholpen door een onafhankelijke blik stelt de tester gekozen oplossingen ter discussie, waarmee de tester een aantoonbare bijdrage levert aan het product. De bewoners van kamp twee zijn de volwassen ontwikkelorganisaties, allemaal gepokt en gemazeld in de weerbarstige ICT praktijk van de afgelopen 10 tot 15 jaar. Wat verder opvalt, is dat de arbeidsvoorwaarden van testers minstens vergelijkbaar zijn aan die van ontwerpers en programmeurs. Men weet dat ervaring als tester een uitstekende basis biedt

voor een zeer breed spectrum aan functies in de IT (veel breder dan ervaring als programmeur). Overigens kiest men juist in dit kamp vaak bewust voor een carrière in het testvak... De klanten van kamp twee ontwikkelorganisaties zijn er aan gewend dat er een kwalitatief goed product wordt opgeleverd dat niet meer wemelt van de fouten. Uiteraard participeert de klant actief in *agile* projecten, maar dan vooral om bij te dragen aan het stabiel krijgen van de systeemspecificaties en niet om programmeerfouten op te sporen. In kamp twee wordt er opgekeken naar testers. Zij geven met een goed gefundeerde mening over de kwaliteit van het informatiesysteem en mogelijk resterende risico's het noodzakelijke houvast voor de “business” om te besluiten tot vrijgave.

Waarom is het zo lastig om goede testers te vinden? Het antwoord is eigenlijk heel eenvoudig: testen is namelijk moeilijk. Gelukkig wordt dat meer en meer onderkend en zijn er goede opleidingen voor testers, zowel in het reguliere onderwijs als bij gerenommeerde opleidingsinstituten en zijn er internationale certificeringprogramma's voor testfuncties.

Waarom is testen moeilijk? Een goede tester heeft domeinkennis, kennis van de IT en veel testkennis. Een goede tester heeft vervolgens sterke analytische vaardigheden om de technieken die horen bij testwerkzaamheden te kunnen toepassen (en is dus per definitie nogal slim!). Een goede tester heeft bovendien goed ontwikkelde sociale en communicatieve vaardigheden. Het melden van onvolkomenheden in

iemands werk (bijvoorbeeld een fout in de software) vergt namelijk de nodige takt en het rapporteren over de kwaliteit van het informatiesysteem en de mogelijke risico's bij implementatie vergen glasheldere communicatie. Testers moeten zich staande kunnen houden in een wereld vol imperfecties: manco's in systeemspecificaties, software die niet of nauwelijks getest is door de programmeurs en (te) late oplevering van de software waardoor er minder tijd *over* is voor testen. En dat terwijl er juist dan reden is om *nog meer* te testen. Redeneer maar mee: vertragingen worden vaak veroorzaakt door tegenvallers, tegenvallers verhogen de kans op fouten in de software, de kans op fouten verhoogt het productrisico en verhoogde productrisico's vereisen meer testinspanning! Enige stressbestendigheid bij de tester is dus wel op zijn plaats. In *agile* projecten, van nature erg dynamisch, zijn testers die beschikken over alle genoemde kennis en vaardigheden hun gewicht in goud waard!

Een tester is per definitie opbouwend bezig: door het blootleggen van onvolkomenheden in de software stelt de tester de programmeurs in staat het informatiesysteem te verbeteren. Daarnaast bouwt elke uitgevoerde test mee aan het vertrouwen dat men zoekt in het informatiesysteem om het met een gerust hart op het gewenste moment te kunnen vrijgeven. Om dit te kunnen, ontwikkelt de tester allerlei producten, van herbruikbare testgevallen die traceerbaar zijn naar de systeemspecificaties en helder gedocumenteerde bevindingenrapporten tot geautomatiseerde testscripts. Het analyseren van de

systeemspecificaties (in welke vorm dan ook) en het opstellen van testgevallen (in welke vorm dan ook) is een creërende bezigheid die in niets onderdoet voor het programmeren van de code. De invloed van de tester op het eindproduct is zeker niet minder dan die van de programmeur of de ontwerper. Herkent u dit niet? Helaas, dan bevindt u zich in kamp één. De stille kracht van testen ligt overigens niet zozeer in *detectie* maar in *preventie*: het voorkomen dat er fouten ontstaan door de systeemspecificaties te helpen verbeteren (door review op inhoud en op testbaarheid) nog voordat de programmeur aan het werk gaat. Voorlopig is foutloze software nog niet te verwachten dus blijven we mensen die in de wieg gelegd zijn als tester uitnodigen om bij ons te solliciteren. 'Zeikerds' worden daarbij - gezien de noodzakelijke eisen aan communicatieve en sociale vaardigheden - bij Polteq helaas afgewezen...
10 maart 2008

Met dank aan Anja Bakker, Theo Degenhart, Martin Pol, Huib Schoots, Wicher Smith en Ruud Teunissen, allen collega's bij Polteq, Amersfoort.

5 Vragen aan

Rogier Derksen

Door Rogier Derksen

rderksen@Transfer-Solutions.com

**IK VIND TESTEN EEN LEUK VAK
WANT....**

Het is heel divers (als tester kom je in aanraking met alle rollen in de organisatie, project management, klant, ontwerpers, ontwikkelaars) en

uiteindelijk ben jij ook nog degene die bepaald of iets al dan niet goed is. Ik ben al zeker 7 jaar met testen bezig en zie nog steeds voldoende uitdagingen. Je kunt het zo leuk maken als je zelf wilt.

HET GROOTSTE MISVERSTAND OVER TESTEN IS..

Er zijn er natuurlijk wel meerdere. De belangrijkste is dat er vaak nog wordt gedacht dat iedereen geschikt is om te testen. Ik kom het zelf toch nog te vaak tegen dat je vraag om een ervaren tester met de juiste kwalificaties maar dat je dan iemand krijgt die even niets te doen heeft. Het ergste is dan dat die personen er ook tegen hun zin in aan gaan beginnen.. een ongemotiveerde onervaren tester. Die had je nou net niet gevraagd. Enige voordeel hiervan is dat het soms dan lukt om deze personen juist heel enthousiast te krijgen.

OVER 5 JAAR ZIE IK MIJZELF IN DE FUNCTIE VAN...

Manager van een testgroep van zo'n 20 personen ... Dat is wel wat optimistisch, maar ik start binnenkort in ieder geval met het opzetten van een testgroep binnen mijn organisatie en hoop dat over 5 jaar in ieder geval behoorlijk vorm te hebben gegeven. Met 15 man ben ik dan ook al wel tevreden ;-)

EEN TESTER MOET ZEKER BESCHIKKEN OVER DE VAARDIGHEID OF KENNIS OM...

.. zeer kritisch naar een software ontwerp te kunnen kijken en daar de onduidelijkheden en hiaten uit te halen. Als iemand bezig is met het maken van een test ontwerp en hij zit

de gehele dag op zijn stoel, dan is er iets mis. Hij/zij moet juist de dialoog met de architecten aangaan en daar dus regelmatig langs wandelen. Vaak worden hierdoor al de eerste problemen gevonden, want als het voor de tester onduidelijk is wat getest moet worden, hoe weet de ontwikkelaar dan wat hij/zij moet bouwen. De tester moet een architect dus kunnen overtuigen dat sommige eisen niet duidelijk zijn en hem kunnen voorhouden wat er dan ontbreekt / onduidelijk is.

IN DE TOEKOMST HOOP IK DAT BINNEN HET TEST VAKGEBIED ... IS VERANDERD, OMDAT...

Ik hoop in ieder geval de rol van tester veel serieuzer wordt genomen. Je ziet nu wel dat het testproces steeds meer vorm binnen projecten aanneemt, maar het ontbreekt nog wel aan de juiste personen om het proces mee in te kunnen vullen. Dus meer "echte" testers met een goede opleiding en passie voor het vak.

IK GEEF DE VRAAG DOOR AAN..., OMDAT...

Eric van den Berg. Eric is iemand die altijd met veel vreugde met testen bezig was en waar ik altijd gezellig en uitgebreid mee over het testval kon praten. Op dit moment is hij met een ander rol bezig (wel gerelateerd aan testen, maar niet echt in een test rol). Door het beantwoorden van deze vragen zal hij in ieder geval weer op het goede spoor worden gezet ;-)

Thema-avond testtechnieken

Door: Hylke ten Cate
cate0090@planet.nl

Op 27 maart was er na de algemene ledenvergadering een speciale thema-avond over testtechnieken.

Eerst was een inleiding over testtechnieken, die liep van de bekende uit TMap en ISTQB tot zeer onbekenden. Eigenlijk werden alleen de namen genoemd. Daarna werden de aanwezigen in groepen verdeeld rond diverse testtechnieken. In sommige groepen was er een zeer deskundige, die de werking van “zijn” testtechniek uit de doeken deed; in andere groepen werden ervaringen met de favoriete testtechniek uitgewisseld.

Alle groepen schreven voor “hun” testtechniek op:

- In welke situatie die toepasbaar was
- De karakteristieken
- De voor- en nadelen
- De testtechnieken, waarmee deze testtechniek te combineren was.

Na de pauze werd in het kort een programmaontwerp gepresenteerd voor een abonnementenadministratie, waarbij de lezers zich per internet konden aanmelden met speciale kortingen afhankelijk van leeftijd, postcode en abonneeverleden. Ook hierna werden de aanwezigen in groepen verdeeld om aan te geven, welke testtechnieken hier in aanmerking zouden komen en waarom. Soms werd dit een open boek tentamen; in andere gevallen werd er blijk van gegeven, dat het verschil tussen testtechniek en testsoort nog niet bij iedereen tussen de oren zit.

Twee groepen gaven ook aan welke techniek niet gekozen werd. De gegevenscyclustest werd zowel aan- als afgewezen.

De antwoorden van beide sessies zijn in een Excel-sheet geplaatst, zodat men zelf de conclusies kan treffen. Het geeft een aardig beeld van actief testend Nederland.

Als uitsmijter presenteerde René Tuinhout een verrassend inzicht bij de grenswaardentest. In zijn voorbeeld met een integer parameter trad bij de waarde “kleiner dan of gelijk aan 99” een speciaal geval op als je black-box gaat testen. In principe zijn er twee manieren om dit juist te programmeren: $x \leq 99$ en $x < 100$. De meest voorkomende programmeerfout is een verkeerd teken (<, ≤, =, ≠, ≥ of >). Om hiermee om te gaan hebben we geleerd dat bij grenswaardenanalyse drie testwaarden nodig zijn: op de grens, vlak eronder en vlak erboven. Maar omdat we niet weten welke grenswaarde de programmeur heeft toegepast, moet men hier voor een voldoende dekkende test vier testgevallen maken: 98, 99, 100 en 101.

Thema-avond testomgevingen

Door: Hylke ten Cate
cate0090@planet.nl

Op 20 mei was er een thema-avond over testomgevingen, waarbij er twee lezingen waren. Na afloop van de lezingen konden de deelnemers niet meer met de tram naar huis wegens een staking buiten de spits. Er werd een liftservice opgezet.

De eerste lezing ging over het referentiemodel van testomgevingen en werd gehouden door Ben Visser van Sogeti. De tweede lezing ging over het ontwikkelen en beheren van testomgevingen, wat ook een vak is. Die werd verzorgd door Patrick Scholte en Albert Jan Anneveld, die dat vak bij de RABO-bank uitoefenen.

Ben Visser begon met de stelling, dat testomgevingen te weinig aandacht kregen in het licht van complexiteit, outsourcing, ontbreken van eigenaren en beschikbaarheid van testdata. Om de situatie te verbeteren was een referentiemodel ontwikkeld voor het ontwerp en de beheersprocessen van testomgevingen. Eisen van het ontwerp werden ontleend aan zowel het te testen product als het testproces. De producteisen leidden tot onder meer testvormen en toelaatbaarheid van stubs en drivers. Eisen van het proces bevatten zaken als back-up en het laden van programma's in de testomgeving. Uit de eisen voor product en proces volgen eerst een logisch en dan een fysiek ontwerp. Dat logische ontwerp leidt tot de noodzaak van een configuration management database en daarmee tot het toepassen van allerlei ITIL-processen. De testomgeving zou bepaald moeten worden door kwaliteit en beschikbaarheid en minder door deadlines. Een coördinator van de testomgeving zou een in te stellen functie zijn om die ontwikkeling en dat beheer van testomgeving een vak te laten zijn.

Die laatste stelling sloot naadloos aan bij de titel van de tweede lezing. Patrick Scholte gaf eerst een schets van de RABO bank, waar persoonlijke

contacten steeds meer vervangen worden door virtuele contacten bij een stijging van het aantal contacten. Die situatie leidt tot meer testen en daarmee tot eisen aan testomgevingen. Vervolgens werden problemen geschetst rond die testomgevingen. De RABO-bank heeft daarvoor een afdeling testomgevingen in het leven geroepen, die de regie moet voeren. Het ontwerp van de testomgeving wordt afgeleid van de productieomgeving, waarbij de testdata door de testmanager moeten worden aangegeven. De beheerafdeling krijgt daarmee een eigen serieuze rol binnen het proces.

Testomgevingen

Door Ben Visser

ben.visser@sogeti.nl

Dinsdag 20 mei heb ik op de TestNet thema-avond een presentatie gegeven over het ontwerpen, inrichten en gebruiken van testomgevingen. In dit artikel geef ik een korte samenvatting van wat ik die avond verteld heb.

WAAROM EEN REFERENTIEMODEL?

Testomgevingen zijn sinds jaar en dag één van de meest kritische succesfactoren van elk testtraject. Hoe mooi de testplannen zijn die we schrijven, hoe goed we alles ook voorbereiden, zodra de testomgeving ons in steek laat, betekent dat alles niets. Toch maken we wel allemaal gebruik van sjablonen voor testplannen en passen we al dan niet formele testontwerptechnieken toe bij het opstellen van testgevallen, maar hoe we een test- of acceptatieomgeving realiseren, daarover bestaat bedroevend weinig consensus of

ondersteuning. We doen allemaal maar wat! Dit is de achtergrond bij mijn pleidooi voor 'een referentiemodel testomgevingen'. Het is geen 'testomgevingenontwerpmethode' met eigen (al uitgekristalliseerde) sjablonen, checklists en noem maar op. Het is een kader dat aangeeft [1] op welk moment binnen het testproces [2] wie over [3] welke onderwerpen dient na te denken en [4] wat het detailniveau is waarop nagedacht moet worden. Hieronder zijn alle vier de elementen nader toegelicht:

1: OP WELK MOMENT

Bij de realisatie van een informatiesysteem gaan we als vanzelf een gefaseerd proces in. Of we nu iteratief ontwikkelen of volgens een 'ouderwetse' waterval methode, niemand verwacht dat het eindproduct er 'in één keer' staat. Hetzelfde geldt voor testomgevingen, op verschillende momenten vraagt dit om aandacht en moet het aan bod komen. Op basis van wat gewenst is, maar ook zeker op basis van beschikbaar budget en resources moet de keuze gemaakt worden wat wel en niet kan.

Zo rond de bepaling van de teststrategie beginnen we met nadenken over het 'wat en hoe' van de omgevingen, op een vrij abstract niveau, maar dan zijn we nog niet klaar. Verderop in het proces kunnen we in een aantal stappen dit 'wat en hoe' concretiseren.

2: WIE

In het verlengde van punt één geldt dat op die verschillende momenten in het proces verschillende personen betrokken zijn bij het nadenken en

realiseren van de omgevingen. Aan het begin van het traject is het vooral het formuleren van doelstellingen, eisen en wensen. Dit is de taak van de testmanager en stakeholders/acceptanten. Later, als de nadruk op ontwerp en realiseren ligt, zijn het de testers, gebruikers, beheerders en ondersteuners van de omgeving die zich met de omgeving bemoeien. Zeker waar het 'de techniek' betreft blijkt dat er dan ook kennis en expertise van buiten het testproject betrokken wordt.

3: WELKE ONDERWERPEN

Een testomgeving bestaat uit veel verschillende onderdelen: applicaties, gegevens, 'ijzer', werkplek met kantoor benodigdheden, gebruik- en beheerprocedures, etc.. Hoewel het natuurlijk een groot verschil maakt of een omgeving van scratch af aan moet worden opgebouwd dan wel dat er gebruik gemaakt wordt van reeds bestaande omgevingen, verdienen al deze onderdelen aandacht bij het bepalen van de samenstelling van een omgeving.

4: DETAILNIVEAU

Niet alleen moeten we de juiste onderwerpen adresseren, we moeten de onderwerpen ook op de juiste manier adresseren: het detailniveau is ook belangrijk. Maar al te vaak zie je een grafische weergave van een omgeving die gedomineerd wordt door een overdaad aan kleuren, lijnen en andere manieren om 'betekenis' toe te voegen waardoor het een volkomen ontoegankelijke plaat is geworden die alleen door de oorspronkelijke samensteller begrepen en gebruikt

wordt. Als systeemdokumentatie schiet het dan zijn doel voorbij.

WAARUIT BESTAAT HET REFERENTIEMODEL ?

- Het referentiemodel is opgebouwd uit twee aandachtsgebieden: ontwerp en beheer.
- Ontwerp
- Het ontwerp gedeelte beschrijft een drielagen model: requirements, logisch ontwerp en fysiek ontwerp, waarbij elke laag het “wie, wat, wanneer” adresseert.
- **Requirements**
- Het doel van het vergaren van requirements is vooral inzicht krijgen in welke partijen betrokken zijn bij het verdere inrichten, gebruiken en ondersteunen van de omgeving(en). Het product van deze fase is een lijst omgevingsrequirements.
- **Logisch ontwerp**
- Het doel van het logisch ontwerp is tweeledig:
 - a. vanuit het gebruikersperspectief vaststellen uit welke logische onderdelen de omgeving is opgebouwd: applicaties, randapparatuur, gegevens, gebruikersprofielen, ...etc. en
 - b. vanuit het beheerperspectief vaststellen hoe de omgeving gebruikt gaat worden: van 's morgens 6 tot 's avonds 10, in het weekend, welke prioriteiten er aan incidenten gegeven wordt, wanneer periodiek gegevens ververst moeten worden, back-up/restore, welke quick services gelden,... etc.

De scope van de omgeving leggen we vast in een grafische weergave, het

applicatielandschap. De afspraken rondom het gebruik van de omgevingen worden in een tekstdocument vastgelegd.

FYSIEK ONTWERP

Het doel van het fysiek ontwerp is eenduidig vastleggen uit welke ‘tastbare’ componenten de omgeving is opgebouwd en inhoudelijk de basis te vormen voor de beheeractiviteiten.

Zo is het bijv. in het logisch ontwerp voldoende om aan te geven dat er drie soorten printers nodig zijn en zal het fysiek ontwerp o.a. de hardware (IP) adressen van die printers bevatten. vooral de nieuw in te richten onderdelen van de omgeving beschrijven we in het inrichtingsplan, terwijl kenmerken van de gehele omgeving in de CMDB¹ opgenomen worden. Als detailinformatie in een grafische weergave wordt opgenomen, is dit een andere plaat dan het applicatielandschap uit het logisch ontwerp !

¹ CMDB: Configuration Management Database.

In een tabel ziet dat er zo uit:

	Wie (met RACI ¹ aanduiding)	Wanneer	Wat	Product(en) (minimaal)
Requirements	Test manager (A), opdrachtgever (C), acceptanten (R)	Tijdens planningsfase, ten tijde van opstellen teststrategie en/of product risico analyse	Eisen en wensen aan omgeving(en), de requirements.	• Lijst requirements
Logisch ontwerp (Eén per omgeving !)	Test manager (A), Test Infrastructuur Coördinator (R), testanalisten (C), (functioneel) beheerders (C), 'techneuten' (I), ...	Parallel aan planningsfase, voorbereidingsfase en specificatiefase van de betreffende testsoort.	Applicatielandschap, (her)bevestigde beheerafspraken, randapparatuur, gebruikersprofielen testdata, ...	• Applicatielandschap • Afsprakendocument (SLA) • CMDB
Fysiek ontwerp	Test Infrastructuur coördinator (A), 'techneuten'(R), testanalisten (C), beheerders (C)	Parallel aan specificatie fase van betreffende fase (zodra logisch ontwerp geaccordeerd is)	Database namen, configuratie settings, Q-namen, IP-adres- sen, job-namen,..	• CMDB • Inrichtingsplan

BEHEER

Het beheer gedeelte is grotendeels gebaseerd op de ITIL beheerprocessen. Het omvat:

- Incidentbeheer:
bij storingen zo snel mogelijk ervoor zorgen dat de omgeving weer 'up & running' is;
- Configuratiebeheer:
op elk moment precies weten uit welke onderdelen de omgeving is opgebouwd;
- Afsprakenbeheer:
beheerafspraken maken, bewaken en erover rapporteren;
- Veranderbeheer
impact bepalen van aanpassingen aan de omgeving en borgen dat de omgeving niet 'zomaar' verandert;
- Releasebeheer:
zorg dragen voor het overzetten van consistente, samenhangende softwarepakketten van de ene omgeving naar de andere.

Bovenop deze 'standaard' beheerprocessen onderkent het referentiemodel twee 'extra' processen:

- gegevens beheer:
bijv. stamtabellen beheren en
- operationeel beheer:
het initieel neerzetten van de omgeving en bijv. "jobs draaien".

Ook geadopteerd van ITIL is het 'het loket' of service desk als single point of contact voor alle omgeving gerelateerde communicatie.

Tenslotte, het referentiemodel is pas een succes als een drijvende kracht opstaat die zich eigenaar voelt van testomgevingen. Hij zal zich tot taak moeten stellen het gebruik van de producten die in het model genoemd zijn te bevorderen en continue te verbeteren. Dit is niet mogelijk in het losse verband van projecten, maar moet een lijnafdeling zijn. Het referentiemodel gaat dan ook pas echt vruchten afwerpen als het toegepast wordt in een organisatie met een afdeling die testomgevingen beheert

en aanbiedt als dienst. Dit laatste betekent dat een dergelijke afdeling wordt beoordeeld en afgerekend op testomgevingen KPI's: beschikbaarheid, geschiktheid, aantal incidenten, reactie- en oplossnelheid bij incidenten, etc.

Werkgroep Planning en Begroting

De werkgroep Planning en Begroting, die vorig jaar gestart is, komt langzamerhand in een afrondende fase. Een spannende zoektocht naar algemeen geldende principes.

De werkgroep Planning en Begroting zal in de aanloop naar een presentatie dit najaar zich in de komende TNN-nummers presenteren. Als eerste komt een vragenlijst, waarvan we de bruikbaarheid willen peilen. Het doel van de vragen is het verkrijgen van inzicht in de omgang met testbudgettering.

Zouden jullie de onderstaande vragenlijst willen invullen voor een recent uitgevoerd project en die naar mij willen toesturen.

1. Wordt er een testbudget opgesteld?
ja
nee

Graag een toelichting, als het antwoord "nee" is. Als het "nee" is, is de vragenlijst ingevuld.

2. Is het opgestelde testbudget realistisch?
ja
nee
3. Wat is de grootste post op het testbudget?

personeel
tooling (licenties)
testomgeving

4. Wie keurt het testbudget goed?
projectleider
stuurgroep
project control board
opdrachtgever
5. Wordt er voor de testbudgettering gebruik gemaakt van een
Variabel budget Een testbudget waarin afwijkingen gebruikt worden om gedurende het project het testbudget bij te stellen
Trend budget: Dit is een testbudget waarin wordt uitgegaan van de cijfers van een vorig project, die verhoogd worden met een vast percentage.
Lineair budget: Een testbudget gebaseerd op een lijst met uitgaven
Lump sum budget: Dit is een testbudget dat een som geld toewijst aan test en die dit naar eigen inzicht mag besteden
6. Worden er detail testbudgettering opgesteld?
ja
nee
7. In welke testfase van project/release wordt voor het eerste een testbegroting opgesteld?
planning
voorbereiding
specificatie
uitvoering
afronding
8. Wordt er later nog een keer begroot en zo ja wanneer?
planning
voorbereiding
specificatie

uitvoering
afronding

9. Wordt er een nacalculatie uitgevoerd? Zo ja, Wat is de orde van grootte van de afwijking van de definitieve testbegroting?

Ja

- 5%
- 10%
- 15%
- 30%
- 50%
- meer dan 50%

Nee

10. Welke methode van (test)begroting gebruik je voor de eerste en latere testbegroting?

TPA
TEEM
Metrieken
Ervaring

11. Wat is het grootste knelpunt om een betrouwbare testbegroting op te leveren

bepaalde input
ontbrekende ervaring
geen metrieken
nieuwe technologie
onduidelijke opdracht
scope onduidelijk

Boekennieuws

Door: Hylke ten Cate
cate0090@planet.nl

Het vorig jaar verschenen boek TestGoal van Derk-Jan de Groot is inmiddels in het Engels verschenen. Van de Nederlandse uitgave stond een recensie in TestNet Nieuws.

In het Amerikaanse testwereldje zijn systeem- en acceptatietesten onbekend, maar bestaat onder meer het begrip "claim testen". De Engelse uitgave gaat daar op in. Claim testen houdt onder meer in, dat is aangetoond dat een softwareproduct alle gewekte verwachtingen waar maakt op straffe van een proces.

Nog meer

boekennieuws

Door Ruud Harreman

Sinds gestructureerd testen een standaard onderdeel is van systeemontwikkeling, worden de meeste fouten met de hoogste impact in applicaties gevonden tijdens acceptatietesten. De fouten hebben betrekking op:

- ontwerpfouten;
- procesintegratiefouten;
- systeemfouten;
- systeemintegratiefouten.

Vooral de ontwerpfouten en procesintegratiefouten zijn het gevolg van een onjuiste interpretatie van het probleem en het verkeerd vaststellen van de eisen die gesteld worden aan het oplossen van het probleem. Het ontwerp sluit niet aan op het probleem en de applicatie past niet in het (nieuwe) bedrijfsproces. Omdat de ontwerpen bij de meeste projecten de testbasis vormen, wordt er goed getest op het ontwerp. Dit betekent echter niet dat dan de applicatie goed functioneert in het bedrijfsproces en dat het probleem voldoende wordt opgelost.

Hét instrument om het projectdoel en probleem goed te definiëren en de eisen scherp te krijgen is Requirements Engineering (RE). Gezien de aandacht en publiciteit die RE momenteel terecht krijgt, verwacht de markt er veel van. Ruud Harreman heeft een Nederlandstalig boek geschreven en hierin zijn ervaringen met RE- implementaties verwerkt. Waarom is het voor mensen uit het testvak interessant om te lezen? Enerzijds omdat het mede geschreven is vanuit een testinvalshoek. Geschetst wordt de rol en betrokkenheid vanuit testen bij het implementeren van RE en het valideren van requirements. Anderzijds wordt de samenhang van requirements en acceptatie management weergegeven.

Ter achtergrond: het boek beschouwt projecten als veranderingen in de bedrijfsprocessen. Niet de ICT staat

centraal, maar RE wordt gezien vanuit de business en haar bedrijfsprocessen. Het boek geeft concrete handvatten om vanuit processen tot requirements te komen. Bovendien wordt RE geïntegreerd binnen Prince2, de best practice voor projectmanagement in Nederland. Hierdoor wordt RE herkenbaar in de verschillende projectfasen en kan een link worden gelegd naar de eigen praktijk.

Hoe boek is vanaf juli te bestellen via Qquest op www.qquest.nl

Al onze thema-avonden in 2008 worden gehouden in:

Plaats:

Nieuwegein
Blokhoeve 1, 3438 LC

Gebouw:

NBC

Informatie:

Aanmelden uiterlijk 3 werkdagen van te voren via onze website www.testnet.org of
E-mail: evenementen@testnet.org

Voorjaarsevenement

maandag
30 juni
18:00 – 22:00 uur

Najaarsevenement TestNet

dinsdag
16 september
18:00 – 22:00 uur

Thema-avond TestNet

donderdag
23 oktober
18:00 – 22:00 uur

EuroSTAR

De conferentie!!!
10, 11, 12, 13 november
9:00 – 17:00 uur

Thema-avond TestNet

woensdag
19 november
18:00 – 22:00 uur

Thema-avond TestNet

Testen van pakketten
dinsdag
16 december
18:00 – 22:00 uur